

RACIALISING KNOWLEDGE PRODUCTION

An epistemological journey into processes of exclusion and inclusion within the academy

FATANEH FARAHANI AND SURUCHI THAPAR-BJÖKERT

Keywords

Knowledge production, racialisation, epistemic habit, epistemology of ignorance, accent ceiling, whiteness

Summary

The central aim of this article is to examine intersectional processes of racialisation within the academic communities: racialisation of knowledge producers and their produced knowledge. We explore what kinds of knowledge productions and knowing subject positions are rendered (im)possible in everyday academic interactions. We use our racialised scholarly experiences as a methodological entry point to contextualise the navigations and negotiations of shifting and intersecting power relations. Our analytical reasoning is presented through several steps. First, we discuss how academic habitus and affiliations maintained in various formal and informal forums are based on established, racialised norms. Second, we discuss how the presence or absence of epistemic entitlement within different academic settings and communities is established through racialised hierarchies. Thus the physical, social, intellectual and emotional spaces that we inhabit create comfort zones for some and discomfort zones for others. Third, we argue how managing the existing accent ceiling becomes a mode for navigating the conditioning norms of whiteness. In our conclusions, we reflect on the passivity, silences as well as (mis)use of the vocabulary of anti-racism and intersectionality as a form of 'white' capital for shoring their privileges further rather than undoing it.

Genom att visa hur kunskapsproduktion och kunskapsproducenter inom akademiska institutioner vilar på rasifierings- och andrafriferingsnormer och -praktiker utmanar författarna vithetens privilegium, ett privilegium som omfattar både passivitet och tystnad.

RASIFIERING AV KUNSKAPSPRODUKTION

En epistemologisk resa genom processer av inkludering och exkludering i olika akademiska forum

FATANEH FARAHANI OCH SURUCHI THAPAR-BJÖRKERT

... survival is not an academic skill. It is learning how to stand alone, unpopular and sometimes reviled, and how to make common cause with those others identified as outside the structures in order to define and seek a world in which we can all flourish. (...) For the master's tools will never dismantle the master's house. (Lorde 1983: 96)

Denna artikel handlar om rasifierad kunskapsproduktion. Artikelns syfte är att utmana och problematisera hur rasifiering och andrafriferingsprocesser påverkar kunskapsproduktion och kunskapande subjekt i akademiska institutioner. Texten vägleds av teman och ingångar kopplade till konstruktionen av (o)kunniga akademiska subjekt och fördelning av akademiska uppdrag och arbetsuppgifter.

Akademiska kontexter är sammantvinnade med nationella och geopolitiska positioner som genomsyrar inte bara vilken forskning som utförs utan hur och vilka som utför den. Som icke vita svenska forskare (för en diskussion kring svenskhetens sammankoppling med vithet, se Mattsson 2005), med lärdomar utformade av (post)koloniala historier och seriella migrationserfarenheter, är vi intresserade av hur rasifiering görs och upprätthålls (Hübinette med flera 2012) inom akademin. Med utgångspunkt i våra erfarenheter som rasifierade forskare, en kontextualisering i befintliga sociala sammanhang, och tillämpning av postkolonial litteratur och kritiska vithetsstudier, resonerar vi kring de processer

i vilka kunskap görs och (ned)värderas.

Texten inleds med korta själv-presen-tationer som möjliggör ett metodologiskt tillträde till några av de kontexter som har format våra analyser. Sedan diskuteras vi ojämlikhetsregimer inom akademien genom en analyserande forskningsöversikt. Därefter presenteras vårt analytiska resonemang genom flera steg. Först diskuteras vi hur akademisk habitus och tillhörighet uppstår och upprätthålls i olika formella och informella vetenskapliga forum utifrån rasifierade normer och praktiker. Sedan resoneras vi kring hur en känsla av berättigande genererar självklara, kunniga subjekt. Detta öppnar (eller begränsar) utrymmet för vissas intresse och därmed förlänger vissa kroppars (o)bekvämligheter. Därefter argumenterar vi kring hur bemötande och hanterande av befintligt ”brytningstalk” blir ett sätt att navigera genom vithetens villkorade normer. Texten avslutas med kommentarer kring vithetens privilegium som innefattar passivitet och tystnad hos dem som åtnjuter vithetens privilegier.

Ett metodologiskt tillträde

Suruchi Thapar-Björkertets postkoloniala position har formats genom det arv som hennes föräldrars anti-koloniala aktivism har lämnat efter sig, något som hon inte började uppskatta förrän hon kom till Storbritannien för att studera på forskarnivå. Den spatialt-koloniala kontexten som brittiska akademiska miljöer präglas av, tillsammans med de nationalistiska biografiska spår som hon delar med sina föräldrar i Indien, gjorde postkolonial-

teten känslomässigt och politiskt tydlig. Hon utvecklade en stark mottaglighet för ”vita privilegier”, vägledd av vad vissa Chicanoforskare kallar ”akademisk kolonialism” (se Reyes och Halcon 1988). De motstridiga identiteter och förståelser som andra tillskrev hjälpte henne till att forma en berättelse om sig själv som var mer sammanhängande med hennes erfarenheter. Suruchi kom att ställa frågor om hur kunskapsproduktionen är genomsyrad av maktrelationer som gör vissa upplevelser legitima och andra illegitima.

Fataneh Farahani är uppvuxen i en traditionell arbetarklassfamilj i den specifika politiska och historiska situation som präglade Iran under och efter den misslyckade revolutionen 1979. Hon har resväskan fylld av besvikelser och krossade drömmar efter revolutionen, det slitsamma och långvariga kriget mellan Iran och Irak (1980-1988), därtill en mängd exilerfarenheter. Hennes inträde i den västerländska akademien, som en ”annorlunda” student/doktorand, präglades av förstahandsupplevelser av att förhålla sig till dominerade stereotyper om ”den underordnade mellanöstern/muslimska kvinnan” och olika (post)koloniala ”anpassningar” (i brist på bättre ord) till olika akademiska miljöer. Farahanis kön, ras, klassbakgrund, etnicitet, civilstatus och religiösa och kulturella anknytningar eller avståndstaganden har kontinuerligt placerat henne i specifika positioner (utanför de normativa domäner) och engagerat henne i analyser av olika bekönte orientalistiska diskurser och analyser av vem som konstrueras som ett otvivelaktigt kunskapssubjekt och

vems kunskap som blir marginaliserad, nedvärderad och/eller inkluderad på basis av en reducerande representativitet.

Genom att tillämpa våra personliga – men ändå subjektiva och medierade – upplevelser lägger vi särskild uppmärksamhet vid hur vi kan använda (våra) erfarenheter som en analytisk källa utan att tillmäta dem totalt tolkningsförträde eller förringa deras betydelser. Vi ser våra erfarenheter som “space for theorising” (hooks 1989) och vårt teoretiserande som “location of healing” (hooks 2005) där vi kan artikulera kontextualiserade och mångfacetterade subjektspositioner, som dessutom positioneras och bedöms olika i olika kontexter. Genom att erkänna hur vissa personliga erfarenheter kan försvåra för en att nå sina mål, så poängterar hooks erfarenheternas betydelse som en källa till kunskap. Hon skriver:

Then there are times when personal experience keeps us from reaching the mountain top and so we let it go because the weight of it is too heavy. And sometimes the mountaintop is difficult to reach with all our resources, factual and confessional, so we are just there, collectively grasping, feeling the limitations of knowledge, longing together, yearning for a way to reach that highest point. Even this yearning is a way to know. (hooks 1994: 92)

Vi är väl medvetna om att en okritisk användning av levda erfarenheter kan stärka en ståndpunktsepistemologisk hållning som utgår från att de som har ”erfarenhet” vet bättre och på något sätt har tillgång till en pålitligare kunskap. En exklusiv tillämpning av erfarenhet som grund för teoretisering och kunskapande är problematiskt. Ett okritiskt förhållningssätt till ”native informants” (Spivak 1999; Khan 2005) utsagor (utan att kontextualisera dem i befintliga, intersektionella maktrelationer) likställer erfarenhet med kunnande och fyller enbart en instrumentell funktion. Vi vill snarare förstå (våra) erfarenhet(er) såväl som våra positioner inom ramarna för strukturella, skiftande intersektionella maktrelationer. En intersektionell förståelse av diskursiva maktrelationer är nödvändig för att förstå vilken kunskapsproduktion och vilka kunskapssubjekt som blir (o)möjliga i olika vetenskapliga forum och akademiska interaktioner. Samtidigt, genom att betona den erfarenhetsmässiga betydelsen av vårt sätt att förstå intersektionalitet distanserar vi oss från vad Bilge (2013) kallar “ornamental intersectionality”, vilken fräntar den intersektionella analysen sitt anspråk på social rättvisa. Detta dekorativa resonemang kring intersektionalitet inte bara urholkar begreppet som ett de maktlösas analytiska verktyg för att förstå integrerade och skiftande maktrelationer, utan gör det svårt för en själv att reflektera kring sina egna privilegierade positioner. Detta angreppssätt gör det möjligt för oss att utmana mångfacetterade system av makt som formar våra liv, genom

teoretisk och empirisk kunskapsproduktion, aktivism och pedagogisk verksamhet (Bilge 2013).

Att bortse från och misstro levda erfarenheter har alltid varit ett effektivt sätt att utesluta, diskvalificera och degradera kvinnors, rasifierade människors och sexuella minoriteters (de är inte nödvändigtvis uteslutande grupper) politiska åsikter, akademiska produktioner, och konstnärliga och litterära verk. Å andra sidan, genom att placera kvinnors och rasifierade gruppers berättelser enbart som erfarenhetsbaserade (experiential) negligeras deras teoretiska betydelse och insats. Genom att applicera *sweaty concepts* (svettiga begrepp), som är genererade av praktiska och personliga erfarenheter, visar Ahmed (2017: 13) hur ”descriptive work is conceptual work”. Medan vita medelklass (mäns) erfarenheter, som ett outtalat (unmarked) privilegium, konstituerar en institution som icke-förkroppsligad teoretiker samt som de legitima akademiska subjekten, så bekräftas ”de andra” kunskapsproducenterna inte som teoretiserande subjekt, inte ens när de är närvarande. Ett exempel är när Farahani disputerade och hade en framstående sociolog från Storbritannien som opponer. Trots en påtagligt positiv inställning till avhandlingen kritiserade opponeraren Farahani för att nästan uteslutande använda sig av vita manliga, katolska teoretiker. Farahani blev mycket perplex över denna kritik. I avhandlingen redogör hon för en teoretisk plattform med fyra pelare. Tre av dem bär titeln feminist postkoloniala teorier (med enbart rasifierade kvinnliga teoretiker), islamisk syn på

sexualitet (återigen med flera kvinnor från Mellanöstern), och diaspora och diasporiska rum med en tydlig emfas på kvinnliga diasporaforskare och dess kritik av manliga diasporaforskare. Detta exempel visar hur rasifierade kvinnliga teoretiker inte erkänns även om, och när, de uppenbarligen finns.

För att contextualisera våra resonemang är det viktigt att nämna att vi både skildrar samtidens sociala relationer och de historiska och politiska kontexter som har format och ramat in dessa relationer. Mer specifikt handlar det här om den svenska exceptionalismen som konstruerar Sverige som ett allt igenom jämställt, antirasistiskt land, immunt mot rasistiska föreställningar och praktiker (Hübinette och Lundström 2014). Denna kontext är viktig för att förstå våra delade erfarenheter av privilegium och marginalisering inom konstant pendlande positioner av att vara ”insider” och/eller ”outsider” inom de privilegierade akademiska sammanhangen såväl som att ha en marginaliserad roll inom samma kontext (om skiftande insider- och outsiderpositioner, se Farahani 2010). Vi kommer att visa hur upprepandet av rasifierande normer (likt de upprepningar av könsnormer som Butler hänvisar till, 1990) i akademien, precis som på andra platser, genom regulativa normativa ideal för den ”obligatoriska eurocentrismen”, som Stuart Hall beskriver (1996: 16), etablerar ”en logik, genom vilken den rasifierade och etnofierade kroppen är diskursivt konstituerad”. Akademiska subjekt produceras och positioneras, regleras och begränsas i korsningen mellan könande

och rasifierande normer. I detta sammanhang behåller vitheten sin betydelse genom att vara osynlig, på samma sätt som heterosexualitet fortsätter att vara omarkerad och dominerande i en kontext som vidmakthåller heteronormativitet. Vidare upprätthåller vitheten sina privilegier genom sin osynlighet, medan den rasifierade ”andra” navigerar svårigheten att vara sårbart synlig utan att bli sedd (se Koobak och Thapar-Björkert 2012).

Forskning om ojämlikhetsregimer inom akademien

Medan det i USA, Kanada, England och Australien finns en uppsjö av kvantitativa och kvalitativa studier, narrativbaserade såväl som teoretiskt välutvecklade, om de ojämlika villkoren för rasifierade subjekt inom akademien (Fenton med flera 2000; Margolis 2001; Poynting och Mason 2007; Henry och Tator 2009; Andrews och Palmer 2016), så är fältet relativt nystartat och omstritt i Sverige. Oron över att tala om rasism och viljan att uppmärksamma ras som orsak till diskriminerande praktiker är några av de faktorer som har resulterat i att detta ämne är så omtvistat och möter kraftigt motstånd i Sverige. Detta motstånd går att förstå mot bakgrund av viljan att distansera sig från rashygieniska praktiker som växte fram i Uppsala under 1920-talet i syfte att bibehålla och stärka den vita rasens renhet och exklusiva homogenitet (se Hübinette med flera 2012). Närvaron av förne-

kande diskurser som ”normativ färgblindhet”, ”sanktionerad okunskap” och ett ”vitt liberalt tvivlande” obstruerar de flesta seriösa ansträngningar att diskutera rasism, samtidigt som inställningen att ”vi ska inte bry oss om ras” upprätthålls som norm (Habel 2012: 111f). Denna situation förstärks av att Sverige är präglad av liberala såväl som konservativa krafter som utgår från föreställningen att västerländska samhällen i stort är färdiga med att hantera problem som rasism och sexism och har utvecklats till post-rasistiska och post-feministiska samhällen. Således antas det att befästa ojämlikheter baserade på ras, klass, kön, sexualitet, funktionalitet och medborgarskap är åtgärdade (Bilge 2013; Ahmed 2014).

Det finns dock forskare som har visat det ömsesidiga konstituerandet av könande och rasifierande ojämlikhetsstrukturer inom svensk högre utbildning och i forskningspolicy (de los Reyes 2007; Mählck 2012; Andersson 2014; Hübinette och Mählck 2015). I den första storskaliga studien av diskriminering på grund av hudfärg i svensk akademi visar Mählck (2016) att mer än 50 procent av den undersökta populationen utländska afrikanska doktorander erfarit diskriminering i Sverige. Vidare utvecklar Mählck (2016) begreppet *embodied discursive geographies* för att komparativt begreppsliggöra hur rasifiering, som en förkroppsligad och institutionell praktik, genom translokala, intersektionella och postkoloniala processer konstrueras på

olika sätt i olika postkoloniala akademiska sammanhang. Hur synlighet/osynlighet av rasdiskriminering återskapas genom diskurser om färgblindhet har också uppmärksamats (Mählck 2016).

I en av pionjärstudierna om "etnisk" diskriminering av studenter i svensk högre utbildning, visar Fazlhashemi (2002) hur normativa föreställningar om svenskhet, som en osynlig men betydelsefull faktor, inte bara skapar en monokultur på svenska universitet utan också får en rad konsekvenser för studenter som av olika skäl betraktas som avvikande från denna svensketsnorm. Denna monokultur upprätthålls bland annat genom låg mobilitet inom svensk akademi, mellan såväl som inom universiteten, och säkrar därmed institutionell homogenitet, men bidrar också till att reproducera redan existerande forskningsintressen och teoretiskt engagemang inom institutionerna (Saxonberg och Sawyer 2006). Denna monokultur gör studenter och forskare med utländsk bakgrund till ett avvikande inslag inom svenska universitet (de los Reyes 2007).

I rapporten *Att segla i motvind* visar de los Reyes (2007) hur eurocentristiska kulturella värderingar, statiska koloniala synsätt och rigida institutionella barriärer, förhindrar rasifierade akademikers beföringsgång och intellektuella karriär. Hon hävdar att akademiker med utländsk bakgrund behöver anstränga sig mer än andra, inneha kunskap, tålmod, färdighet och tid för att klara av att segla i motvind. I en studie om uteslutnings- och inkluderingsmekanismer i den svenska akademien diskuterar Saxonberg och Sawyer (2006)

hur en oproportionerligt stor vikt läggs på pedagogiska meriter och undervisnings- erfarenheter (vilket ofta delas först och främst till etnisk-svenska akademiker). Det sker samtidigt som stort utrymme för godtycklighet och möjligheter att manipulera tjänstetillställningar är en del av en "cultural cloning- process" (2006: 436) som begränsar anställningsmöjligheter för akademiker med utländsk bakgrund.

Medan innehav av en privilegierad akademisk position kan användas medvetet för att legitimera kritiska samtal om rasism och diskriminering, kan den också försvåra möjligheter att diskutera rasism och diskriminering i akademien. En endimensionell och avinstitutionaliserad syn på makt, där klass och utbildningsnivå ofta dementerar erfarenheter av rasism och sexism, kan likaså komplicera diskussionen om rasism. Ett exempel är när Farahani (2014) publicerade en text om hem och hemlöshet inom akademiska miljöer där hon diskuterade inte bara hur de som inte har "den rätta/normativa kroppen" bör anstränga sig extra för att lotsa sig igenom olika institutionella och vardagliga normer utan hur kunskapsproduktion påverkas av strukturell rasism. I bloggen "Bullshit detected" (2014) kan en se en bild på en hemlös vit man och författaren skriver ironiskt "Vilken tur att personen på bilden har sina vita privilegier...annars hade det gått illa för honom...". Författaren tycker också att Farahani ska ägna sig åt "studera sitt eget brunöga" istället för att ägna sig åt att kritiska vithetsstudier. Det finns också flera kommentarer som starkt kritiserar feministisk och anti-rasistisk kunskaps-

produktion och frågar varför Farahanis text finns på olika universitets hemsidor, vilket visar att den anonyma författaren och andra kommentatorer är tillräckligt bekanta och kunniga om akademiska texter för att följa universitets publikationer och publikationslistor. Detta visar hur Farahanis privilegierade akademiska position lämnar föga utrymme för henne att prata om diskriminering. Det visar även hur en rasifierad person förväntas vara tacksam och inte ägna sitt akademiska uppdrag åt att kritisera det samhälle som en gång tagit emot henne (se Lundberg och Farahani 2017).

Habitus och rasifierade akademiska (o)tillhörigheter

En fråga som följt med genom våra respektive akademiska liv handlar om vem som känner sig ”hemma” i olika akademiska kontexter och vem som känner sig (o)bekväm i dessa sammanhang? Könstillhörighet, ras, klassbakgrund, etnicitet, civilstatus, religiösa och kulturella anknytningar och avståndstaganden, bland andra faktorer, placerar oss utanför normativa akademiska domäner och med ett överhängande tvivel om vi överhuvudtaget har rätt att ha anspråk på vissa platser och vissa positioner? Denna skavande känsla av att ”ockupera”, för att använda Ahmeds (2012: 37) uttryck, är uppenbart inrättade genom inflätade och ständigt skiftande maktrelationer som positionerar oss olika i olika situationer. Medan alla teoretiskt kan delta,

så är det ändå en viss typ av kroppar som genom en tyst överenskommelse betraktas som de ”naturliga” innehavarna av en viss typ av positioner (Puwar 2004). Vissa kroppar anses ha rätt att tillhöra, medan andra är markerade som inkräktare, vilka är, i överensstämmande med (politiska, historiska, begreppsliga) föreställningar om platser och kroppar, på fel plats. När de inte tillhör den kroppsliga normen blir de inkräktare (Puwar 2004: 8).

Edward Said, en postkolonial intellektuell, palestinier med amerikanskt pass, kristen arab med ett engelskt förnamn och ett muslimskt efternamn, som har skrivit främst om orientalistisk kunskapsproduktion och dess intersektionella och varierade former (se till exempel Said 1994), beskriver i sina memoarer – talande nog betitlade *Out of Place* (1999) – hur han aldrig kände sig helt rätt, men heller aldrig helt bekväm, alltid beredd på att bli avbruten eller rättad på olika sätt och på olika platser. Genom detta visar Said hur de epistemologiska och ontologiska distinktionerna mellan det västerländska subjektet och det rasifierade, andrafierade, orientala subjektet blir påtagliga i den dagliga praktiken. Denna upplevelse av att vara på fel plats, som utgår från den vita mannen som det universella kunskapssubjektet, blockerar den rasifierade från att presentera och resonera kring sina kunskaper, utan att bli andrafierad från start. I likhet med Ahmed (2014, 2017), när vi hänvisar till vita män, syftar vi

på en institutionaliserad social kloning och inte enskilda män. Ahmed tydliggör det på följande vis:

So when I am saying that ‘white men’ is an institution I am referring not only to what has already been instituted or built but the *mechanisms* that ensure the persistence of that structure. .... ‘White men’ refers also to conduct; it is not simply who is there, who is here, who is given a place at the table, but how bodies are occupied once they have arrived; behaviour as bond. (Ahmed 2014)

Samtidigt, medan den rasifierade Andra marginaliseras är hens existens, som Almedia (2015: 81) menar, ”ett nödvändigt villkor för upprätthållandet av kolonialt och epistemiskt våld inom samhällets institutioner”. Almedia betraktar den rasifierade andra som helt nödvändig för det vita (manliga) kunskapande subjektets förmåga att producera kunskap. Det är precis som Sartre (1995), i en annan kontext, menade att den judiska existensen var nödvändig för nazismen, att antisemiten även skulle uppfinna juden om den inte redan existerade.

Akademiska institutioner kan inte utvecklas genom att enbart förkroppsligas i kroppar som uppmärksammar och överensstämmer med institutionens specifika krav. Individer som arbetar inom akademien har fått sina ”perceptiva kategoriseringar av den sociala världen” formade genom internalisering och tyst acceptering av de sociala strukturer som präglar platsen (Bourdieu 1985: 728). Frågan är således inte bara hur akademiska, habituerade redskap fördelas och förkroppsligas utan hur de erkänns olika hos olika individer. Den socialiserade subjektiviteten hos ett ”vitt” habitus, inskräps genom den akademiska miljön, villkorar och skapar vitas perceptioner och deras syn på rasifierade relationer (Bonilla-Silva 2012). Institutionaliserings av normativa rutiner och praktiker leder till att vissa kroppar blir oupphörligen påmind om sina miljöer och tvingas till själv-övervakning. Den dubbla historiciteten hos habitus bygger på ett specifikt socialiserat livsförlopp hos individen, å ena sidan och, å den andra, det historiska arbete som tidigare generationer utfört för att forma kognitiva strukturer som förkroppsligas hos individen (Bourdieu och Waquant 2001).

Som kunskapsproducenter institueras vi via de institutioner som vi är verkamma vid. Akademiska normativiteter inhyses i våra kroppar. Men det finns också en dold läroplan (Margolis 2001) som följer integrerade normer och värderingar och som även om den inte är explicit uttalad följer sin egen rytm av inkludering och exkludering, som genom diskursiva praktiker värderar vissa kunskapanden, medan andra åsidoläggs.

Således är kunskapsproduktion styrd av hierarkisering av ras och socialt och politiskt berättigande som avgör vad som är legitimt alternativt illegitimt.

Ball (1990: 3) förklarar att ”educational sites are subject to discourse but are also centrally involved in the propagation and selective dissemination of discourses, the ‘social appropriation’ of discourses.” Universitetet blir en plats där dominansstrukturer reproduceras, där individer med olika grader av makt konkurrerar om erkännanden och om att få utvidga sina (forsknings-)intressen. Det är här som den institutionaliserade vithetens obligatoriska eurocentrism leder till det potentiella (ned)värderandet och av-legitimeringen av en viss typ av kunskapsproducenter och kunskap. Även när kunskap är producerad ”utanför” den obligatoriska eurocentrismen som en mot-diskurs, så som den största delen av postkoloniala teorier gör, är den ofta kringkuren av gränser som den obligatoriska eurocentrismen påtvingar. Ett exempel är när Farahani blev tillfrågad om att bidra med ett kapitel till en antologi om feministiska rörelser och teori, då hon insåg hur den obligatoriska eurocentrismen i praktiken begränsade henne att skriva en annan historiebeteckning än den vågbaserade, angloamerikanska historieskrivningen som hon ifrågasatt under sitt akademiska och aktivistiska liv (se mer i Lundberg och Farahani 2017).

Withers (2015: 130) konstaterar att ”vad vi vet är det vi tror har hänt i det förflutna”. Ett viktigt exempel på en sådan epistemisk vana (Stoler 2010) är den dominanta vågbaserade representationen av feministisk historieskrivning, som begränsar och är begränsande och därmed också exkluderande (Batra 2010; Caughie 2010). Denna epistemologiska vana skapar enhetliga för-

ståelser av hur feminism(er) har utvecklats, baserat på den anglo-amerikanska feminismens historia och förblir tidsmässigt och platsmässigt ospecifikt. Genom att betona en framåtsträvande och linjär utveckling presenteras andra feministiska rörelser som de som släpar efter sina vita systrar i UK och USA. Detta åskådliggör hur ”epistemiska nivåer av symboliskt våld” i kunskapens produktion är oskiljaktiga från makt och förtrycksstrukturer (Guhin och Wyrzten 2013: 234).

Ett annat exempel som visar de gränser som åläggs av obligatorisk eurocentrism är hur vetenskapliga intressen för ”tredje världen” äger rum inte bara inom ramen för utvecklingsstudier, utan ofta med hjälp av vita forskare och inte akademiska bidrag från forskare från ”tredje världen”. På samma sätt lyser ”tredje världens-forskarens” arbete med sin frånvaro på litteraturlistor som behandlar filosofiska frågeställningar om västvärldens demokratier. Marginaliseringen av akademiker från syd i kursplaner görs genom ett naturliggjort utgångsläge att europeiska intellektuella har det mest värdefulla intellektuella kapitalet, vilket reproducerar idén att europeisk härkomst är vad som konstituerar riktig ”intellektualism”. För icke-vita forskare, leder dessa eurocentriska epistemologier till ”apartheid i kunskapandet” (Delgado Bernal och Villalpando 2002: 169) där vi förväntas konsumera kunskap som är av direkt betydelse för oss samtidigt som den helt saknar våra röster, våra sociala realiteter och koloniala genealogier. Maart (2014) beskriver när hon träffade en kvinna som tillsammans med sin mor

hade upplevt det rwandiska folkmordet, men när det kom till att skriva ett papper krävde hennes professorer att hon skulle hänvisa till tyska forskare istället för att prata om sin förstahandsupplevelse eftersom ”Hon var subjektiv” (Maart 2014: 67). Dessa rådande epistemiska och hermeneutiska orättvisor (Fricker 2007) negligerar ”sweaty concepts” (Ahmed 2017) som härstammar från människors erfarenheter. Negligerering och/eller oförmågan att inkludera och behandla rasifierade forskares erfarenheter påverkar bedömning och vetenskaplighet. Därför betraktas de ofta som personliga, emotionella och/eller experimentella och därmed förnekas deras teoretiska insatser.

En måste också vara uppmärksam på de förmågor som underprivilegierade subjekt är förtjänta av och utvecklar och den (ibland) oförtjänta makt som privilegierade subjekt besitter. Detta kan exemplifieras genom de differentieringsprocesser som sker i akademins urval. Enligt våra erfarenheter genererar olika vetenskapliga kapital (som att leda ett forskarlag, erkännande inom ett internationell vetenskapligt fält, prestigefyllda publikationer, och kontakter med media) olika typer av makt hos olika människor. Med stora individuella insatser lyckas ibland rasifierade forskare få erkännande utanför institutionella gränser, men de fortsätter att marginaliseras vid sin egen institution. De blir positionerade som ”experter” i arbete som ger lite akademiskt kapital (såsom att handleda kandidat- och masteruppsatser) men som ”icke-expert” för arbete som meriteras högre och ofta tilldelas vita kol-

leger (såsom att handleda doktorander). På många universitet är utnämmandet till professor kopplat till att vara huvudhandledare för doktorander, och medan rasifierade forskare ofta tillfrågas om att kommentera eller granska doktoranders manus, delta i seminariebehandling av avhandlingar under arbete, så tycks dessa informella processer där kunskap förmedlas och delas, sällan materialiseras till formella processer som att bli utsedd till opponent eller betygsnämnd vid disputationer, ansvar som är akademisk valuta. Dessa platser är ofta och i första hand säkerställda för det vita etablissemang (och ofta när vi blir tillfrågade är det som näst bäst, som ersättare när ”första-valet” ställer in eller tackar nej i sista minuten). Således, trots att våra kunskaper är uppskattade när det handlar om att förbättra en doktorands avhandlingsmanus och vi då blir betraktade som kompetenta, så är vi inkompetensförklarade när syftet med vårt deltagande har uppnåtts.

Ett relativt nytt akademiskt subjekt (så som en doktorand) ”blir till genom att bli anammad av och själv anamma tillgängliga förordningar och begär som är igenkännbara som ’akademiska’” (Petersen 2007: 478). Att iscensätta ”opassande akademiskhet” innebär en alltför stor risk att inte få det erkännande som forskaren behöver för att bli ett legitimt kunskapande subjekt. Till exempel, Ahmed (2014) berättar hur hon uppmärksammade att det, under flera år i rad i en av kurserna som hon undervisade på, var flera studenter som aldrig dök upp på seminarier utan istället bytte till andra seminarier med en

vit manlig professor. Ahmed frågar en av studenterna som sökte hjälp hos henne vad orsaken till hans byte av seminarium var. Hen klarlägger då att "he's such a rock star". Vidare förklarar hen sin beundran för den vita professorns mer pedagogiska arbetssätt. Enligt Ahmeds uppfattning var studentens val i själva verket en referens till att rockstjärneprofessorn kunde bana väg för hans karriär. Närheten till "vita män" skulle hjälpa hen att nå högre upp och passera de akademiska gränserna enklare (än en junior, rasifierad Ahmed).

Det är värt att här nämna att vi under våra karriärer som fakultetsmedlemmar också har vittnat om hur vissa vita studenter är konstruerade som "smarta" och får informell, institutionell hjälp och råd att söka doktorandstudier. Å andra sidan blir (minst lika smarta) rasifierade studenter, som inte alltid besitter rätt kulturellt kapital, resursstarka nätverk eller inte riktigt är en del av "systemet", sällan uppmuntrade att fortsätta sina studier eller har inte resurser att skriva starka ansökningar i jämförelse med sina vita kamrater som har fått vägledning. De fakultetsmedlemmar som stöder specifika (vita) studenter – enligt vad vi har erfarit – är inte nödvändigtvis en del av urvalskommittéerna. Så inga formella "fel" har uppstått. Studenterna har rätt att söka stöd och riktlinjer, men de som saknar rätt kroppar och sociala och kulturella resurser (riskerar) att åsidosättas eftersom de inte får lämplig inspiration och stöd eller lämnas okunniga om sina rättigheter och förväntningar som potentiella forskarstudier. Så återigen uppträder dis-

kriminierande praktiker på ett sätt som är svåra att spåra och identifiera.

Att ha eller inte ha självklart epistemiskt berättigande

Vad kunskap är och inte är, eller vem som har och inte har kunskap i epistemologier skapade utifrån en rasialiserad kontext, måste granskas (Almeida 2005). Vem kan vara en expert på vem? Hur kan någon på ett rättvist sätt representera en gemenskap som en själv forskar och skriver om? Vems "innanför"-erfarenheter (under)värderas eller betraktas som partiska eller som en utgångspunkt bland andra snarare än som kunskap (för fördjupning kring den problematiska, dikotoma delningen mellan insider- och outsiderposition, se Farhani 2010)? Detta är besvärliga frågor, oavsett om vi gör anspråk på att vara medlemmar i den gemenskapen eller inte, men är särskilt angelägna för grupper som har sett sin historia utplånad, förvanskad eller bara delvis representerad i den dominerande kulturen. Som Stoler (1995) argumenterar, makt organiserar kunskap på sätt som reproducerar historiska, sociala och rasmässiga skillnader och exkluderingar och dess effekter är som mest synliga hos de som har distinkta sätt att veta och som är oupphörligen marginaliserade i västerländsk epistemologisk kanon. Således är det avgörande att en diskussion om producerade kunskaper och kunskapsproducerande processer uppmärksammar de sociala och politiska villkoren för ansvarstaganden och ansvarsskyldighet.

Binärt tänkande och dikotoma ramverk skapar själv/andra-uppdelningar som

också omfattar de forskare som antas ha en specifik insyn och inkludering i de grupper där de utför sin forskning (Narayan 1993; Collet 2008; Farahani 2010; Nowicka och Cieslik 2013). Icke-västerländska forskare som betecknas som ”infödda” forskare bär inte bara ett autenticitetsmärke, utan uppfattas också som inkluderad i gruppen ”infödda” som beforskas oavsett hur komplicerad dennes relation till den gruppen är (Narayan 2003). Det kontinuerliga över-skridandet av en mängd invävda faktorer genererar tvetydigheter i själva urskiljandet av *inifrån* och *utifrån* i relation till en specifik kultur. Vad som ofta är negligerat är att medan närvaron av vissa personer (som kommer ”inifrån” eller ”utifrån”) kan öppna vissa dörrar, kan de också spärra andra. Det är därför ett närsynt fokus på vissa forskares föreställda gemenskap är problematiskt eftersom det bortser ifrån heterogeniteten hos varje grupp.

När Fadime Shahindal blev mördad av sin far (2002) spreds en intensiv diskussion om hedersrelaterat våld. Då uppmärksammades den iranskfödda nyblivna doktoranden Farahani som hade långvarigt ideellt arbete från kvinnojourer i bagaget och dessutom forskade om ”andra” kvinnors sexualitet. Farahani förväntades ofta förklara komplexa sammanhang relaterat till vad som helst som sågs som ”muslimskt”, ”kurdiskt”, ”melanösternskt” eller ”arabiskt”. Medan de flesta av experterna inom akademien, likväl som media och aktivistiska organisationer, ofta tillhör en vit majoritet, så skapade det utrymme för den immigrerade (kvinnan) på ett kringskuret sätt till att antingen ge

röst åt offret eller att vara den autentiska experten med sitt andrafierade ursprung, vars personliga, subjektiva och medierade erfarenheter då likställs med att ha kunskaper i ämnet. Samtidigt, genom att ställas inför vissa frågor upplevde Farahani att hennes forskarstatus fråntogs henne. Hon hade reflekterat extensivt i sina texter inte bara om hur hennes forskning hade personliga bottnar utan hur hennes ”insider”-/”outsider”-position hade påverkat den kunskap som hon hade producerat (Farahani 2010). Men att stå inför privata (inte personliga) frågor som ”hur det var för dig själv när du blev av med din oskuld?” eller ”har du varit utsatt för hedersrelaterat våld via dina familjemedlemmar?” inte bara kränker ens integritet utan sätter likhetstecken mellan en (rasifierad) forskare och hennes forskningsprojekt och därmed fråntog henne hennes forskarstatus.

På liknande sätt fungerade processen efter det uppmärksammade gängvåldtäktsfallet i New Delhi 2012. Thapar-Björkerts fick rollen som expert på ”våld” i det indiska samhället och blev ombedd att prata om detta ämne vid upprepade tillfällen. Vi har båda mött diskurser inom den västerländska feministiska akademien som till största delen utgår från den frigjorda europeiska kvinnans ståndpunkt. Det resulterar, paradoxalt nog, i att våldet i icke-västerländska kulturer exotiseras *och samtidigt* görs icke-västerländska forskare inom den västerländska akademien till ”experter” på ojämsställda kulturella praktiker. Våra respektive ”inifrån”-positioner och kunskaper inom sexualitetsfältet reduceras

ofta till sensationslystna, partikularistiska och upplevelsebaserade diskurser om slöjan, våldtäkt eller hedersrelaterat våld, medan andra forskare får förkroppsliga teoretisk och värderingsfri kunskap (se även Narayan 2003). Thapar-Björkertets har också upplevt hur den föreställda närheten till sitt hemland ofta har gjort att hon känner sig som en ambassadör för Indien i olika akademiska sammanhang. En position som i bästa fall, för att använda Khans (2005: 2023) ord, gör henne till den ”infödda informanten” – vars roll är att ”översätta sin kultur” och förklara de politiska omständigheter som präglar hennes hemland och informera (de vita) forskarna, de som har det misskända privilegiet att förbli okunniga. Genom att vidmakthålla privilegiet av ignorans/okunnighet bevarar en också den villkorade, privilegierade distansen.

Den grundläggande, men underutvecklade, aspekten av epistemologi, nämligen ignorans/okunnighet, har varit föremål för två antologier: *Race and Epistemologies of Ignorance* (Sullivan och Tuana 2007) och *Agnology: The Making and Unmaking of Ignorance* (Proctor och Schiebinger 2008). Medan den första antologin identifierar olika former av ignorans med specifikt fokus på ras och rasifiering som grundpelare för att kontextualisera ”icke-vetande” praktiker, diskuterar den andra antologin varför olika former av kunskap inte har uppstått ”eller försvunnit eller har varit försenad eller länge försummad, på gott och ont, under olika punkter i historien” (Proctor och Schiebinger 2008: vii). Genom att relatera fenomenet okunnig-

het till kunskap behandlar dessa antologier okunnighet, inte bara som en brist på medvetenhet utan som en väsentlig aspekt av kunskap och kunskapsproduktion. Därför analyserar dessa böcker inte enbart den epistemiska effekten av okunnighet utan även hur denna effekt stöder och upprätthåller rasism. Dessa praktiker grundar sig på, för att använda Alcoffs (2007: 39) begrepp, en ”avsiktlig okunnighet”, som endast tillåter vissa sorters förståelser av världen att äga rum. I detta sammanhang anses inte okunnighet vara ”en enkel brist på kunskap” utan ”en aktiv produktion av speciella typer av kunskaper för olika sociala och politiska ändamål” (Sullivan och Tuana 2007: 161). Således är ”okunskapens epistemologier inte en del av en försumbar epistemisk praxis, utan en substantiell epistemisk övning i sig” (Alcoff: 2017: 39) som uppstår genom ”vit kognitiv dysfunktion” (Alcoff 2007: 55), vilken möjliggör att ”vita” konsekvent kan agera felaktigt medan de tror att de agerar med rätta (Bailey 2007: 81). Dessa förhållanden skapar vad filosofen Amanda Fricker (2017), med sitt tilltalande begrepp, benämner som epistemisk orättvisa.

Den karibisk-amerikanska medborgarrättsaktivisten Audre Lorde (1983) redogör för hur hon och andra svarta forskare och författare antingen används för fri konsultation eller blir inbjudna att kommentera på den enda existerande panelen som handlar om svart (eller) lesbisk feminism på olika konferenser, eller hamnar på en litteraturlista med svarta kvinnor. Detta leder inte bara till att svarta kvinnors kunskaper blir marginaliserade utan gör det

också möjligt för vita män och kvinnor att instrumentalisera sin okunskap för att förstärka sina egna privilegierade positioner. Således blir rasifierade akademiker ansvariga för att utbilda vita personer för att kunna behålla sina marginaliserade positioner. På liknande sätt diskuterar Essed (2000) hur akademiska icke-vita kvinnor förväntas använda sina erfarenheter för att stötta icke-vita studenter eller uppfylla institutionella behov av mångfald i annars helvita nämnder och kommittéer.

Medan rasifierade forskare förväntas dela sina kunskaper och sitt kulturella kapital med de från majoritetskulturen, så leder detta sällan till akademiska meriter såsom att delta i internationella forskningssamarbeten, vilket genererar akademiska meriter och symboliskt kapital. Kollegernas artikulerade intresse och "förtjusning" i till exempel indisk mat, magdans, eller att besöka exotiska ställen i Mellanöstern eller Afrika är sällan är kopplat till att "avlära sig rasism" (hooks 1995: 157) eller att dela med sig av sina vita privilegier. Patton illustrerar hur vihetens dominerande ställning behåller sin hegemoni inom institutionella strukturer genom teorier om artikulation och hegemoni: universiteten signalerar samförstånd med att upprätthålla vita överhöghetshegemonier samtidigt som de presenterar sig själva som inkluderande, öppna och liberala (Patton 2004). Ett inkluderande som helt enkelt fungerar som en symbolisk åtgärd (tokenism) och medför därmed inga strukturella förändringar. Sådana former av representation och instrumentalisering av skillnad, leder lätt till att rasifierade forskare får representera mångfald och förvandlas helt enkelt endast till ett alibi. Och hur ska vi förstå de känslor av tvivel som vissa känner, medan andra känner sig berättigade till fysiska akademiska rum, likväl som till intellektuella konversationer? Allt detta bidrar till den icke ifrågasatta känslan av berättigande och försäkrade bekvämlighetszoner för vissa, medan andra sliter med konstanta känslor av osäkerhet och självtvivel och kastas från den ena obekväma platsen till den andra (Farahani 2015).

Att pendla mellan olika (o)bekvämheter

Vi och vårt forskningsarbete har genomgått flera olika turer och förskjutningar vilket får oss att känna oss intellektuellt, institutionellt och/eller pedagogiskt som felpplacerade främlingar/utanför/gäster på olika sätt och på olika platser. De sociala och politiska ansträngningarna som krävs för att navigera genom olika institutionella normer är minst sagt slitsamma och frustrerande. Detta kontinuerliga misslyckande att passa in orsakar och skapar oupphörligt obekvämheter. När ens kropp, ens intellektuella intressen och erfarenheter befinner sig i sin bekvämlighetszon blir en bekräftad genom den givna institutionella normen och så kan en känna sig "som hemma" (Ahmed 2012; Farahani 2015).

Genom att göra det så blir ens hemkänsla ett sätt att förstärka de fysiska, sociala, intellektuella och emotionella rum som en bebor. Samtidigt skapar det intersektionella maktrelationer och därmed skiftande barriärer för de som inte känner sig hemma. Kroppar sticker ut när de är felplacerade, menar Ahmed (2012: 41), och denna felplaceradhet i relation till normen bekräftar den rådande normen. Under sådana omständigheter fungerar själva ”inkluderingen” och det ”gästfria accepterandet” av kroppar som inte framstår som vita (funktionsnormativa, medelklass, heterosexuella etcetera) i praktiken som ett (åter)etablerande av vitheten (eller annan given norm) inom den aktuella institutionen (Ahmed 2012: 43). Anmärkningsvärt nog utgör själva närvaron av icke-normativa kroppar ofta en ”legitim” grund för att förneka institutionell rasism, sexism, homofobi etcetera. Den enkla rationaliteten bakom ett sådant förnekande är – konstigt nog – ”du är ju här, alltså finns det ingen rasism”.

I ett samtal med Yasmin Gunaratnam förklarar Heidi Safia Mirza (2014) hur hennes och några andra rasifierade personers anställning ”i privilegierade vita rum tas till intäkt för att rasjämlighet har uppnåtts”, medan som svart kvinnlig professor känner hon sig konstant hypersynlig. Denna process av inkludering återskapar vita privilegier just för att den ”vita” kroppen fortsätter att vara den omarkerade normen. Efter att ha varit fastanställd universitetslektor i sju år vid institutionen får Thapar-Björkerters frågor om ”längden på hennes anställningskontrakt” i början av varje termin från studenter, kollegor vid andra avdelningar, inklusive besökande forskare. Medan detta kan tolkas som att kollegor inkluderar Thapar-Björkerters i en generell diskurs om ett akademiskt prekariat, och på så vis snarare normaliserar (och samtidigt misskänner) hennes (rasifierade) erfarenhet, kan det också tyda på ett inneboende antagande om att rasifierade forskare löper större risk att ha tillfälliga anställningar och eventuellt inte kan vara i en fast position. Samtidigt som det är etablerat i Storbritannien att akademiker med invandrabakgrund ofta finner sig arbeta på ”nya universitet” (se Fenton med flera 2000; Ross 2016) finns det också studier i Sverige som visar att akademiker som har invandrabakgrund arbetar i periferin till de vanliga utbildningscentrumen i Uppsala, Lund, Stockholm och Göteborg (Behtoui 2017).

Att bryta på rätt sätt och ”brytningstalk”

Olika villkor för kunskapsproduktion och kunskaps(ned)värderande har effekt på de kroppar som konstrueras som otvivelaktiga och kunniga subjekt och de som aldrig kommer att betraktas som självklart kunniga. Genom att tillämpa begreppet *testimonial injustice* (Frickers 2007) diskuterar vi här inte bara hur vissa talare får tillgång till trovärdighet och legitimitet i jämförelse med andra som saknar motsvarande, utan betraktar även denna ständiga trovärdighetsbedöm-

ning som en systematisk praktik snarare än som oskyldiga enskildheter eller olyckliga omständigheter. Den akademiska trovärdighetens förening med språk, bland andra faktorer, gör vissa rasifierade forskare mer sårbara än andra. Om en inte talar svenska är det tillräckligt problematiskt, men ens vetenskapliga kapital ifrågasätts även om en inte har *rätt* brytning/accent. Metaforen *accent ceiling* (accenttaket) (Collins och Low 2010) visar tydligt hur rasifierande praktiker utövas av institutioners gatekeepers. Akademiska subjekt som har önskat, rasifierade accenter är inte bara flitigt diskvalificerade på grund av deras accent, utan förstärker också upplevelsen av att de som talar det institutionella språket flytande framstår som mer kvalificerade. Att modifiera och klargöra andra personers accenter sker på olika sätt och fyller olika funktioner. Det har inte bara en negativ effekt på erkännandet av ens kvalifikationer utan ger också ofta de som talar det institutionella språket flytande auktoritet att korrigera ditt språk (och framställa sig själv som ett vetande subjekt), och ibland också, genom korrigeringen, tillägna sig dina kunskaper som om de vore deras egna. Accenttaket är relevant i alla rum och på alla platser (och kan infatta även inhemska dialekter), men våra erfarenheter tyder på att höjden på detta tak är betydligt lägre i Sverige än i engelsktalande länder.

Förutom ett flertal erfarenheter av ignorering på grund av hennes brytning, minns Farahani en gång när hon var gästföreläsare i en av sina kollegors klass. Kollegan beslutade att stanna kvar

i klassrummet och lyssna på Farahani för att kunna följa studenternas reflektioner under de följande seminarierna. Under pausen, medan de flesta studenter var kvar i klassrummet, gick kollegan fram till en whiteboard och korrigerade Farahanis två små stavfel. Stavfel kan hända vem som helst som undervisar och skriver på tavlan och hade i det här fallet ingen som helst effekt på förståelsen av vad hon pratade om. Förutom brist på respekt visar detta än en gång hur ”epistemiska nivåer av symboliskt våld” (Guhin och Wyrzten 2013: 234) i kunskapens produktion är inseparabla från institutionella och vardagliga maktutövanden.

Avslutande kommentarer

I denna artikel placerar vi våra erfarenheter av att navigera genom historiskt vita universitet i en geopolitisk kontext där ”färgblindhet” är utgångspunkten och där talet om att vi lever i ett post-rasifierat samhälle dominerar diskursen. Erfarenhetsbaserade kunskaper bör ges epistemologisk centralitet och legitimitet för att kunna identifiera de multipla modaliteter av rasism och sexism som finns inom akademiska institutioner. Vi använder inte erfarenhet för att etablera någon orubblig skillnad. Snarare vill vi undersöka hur skillnad skapar skillnad, hur den opererar och etableras. Således är vårt syfte inte att fokusera på individuella intentioner utan uppmärksamma institutionens roll i att (re)producera effekter som systematiskt undervärderar vissa gruppers kunskapsproduktion. Genom att fokusera på rasifieringsprocesser inom akademien

har vi resonerat om inte bara vilka som konstitueras som självklara kunskapsproducenter, utan vilka som har privilegiet att vara okunniga (epistemic ignorance), vilka som väljer/refererar till vilka (epistemic habit), och vilka som kan ha självklara anspråk på olika vetenskapliga forum. Vi anser att svårigheten att prata om ras och vithetsprivilegier inte bara leder till att rasbaserade orättvisor är svåra att bevisa, utan även att tal om ras kan uppfattas som smaklöst och som en onödigt liberal gest.

För att kunna granska rasifieringsprocesser och vitt privilegium kritiskt behöver vi inte bara förstå hur en kan ”ha” privilegier utan också hur de görs genom olika processer (Pease 2006). Privilegier är helt enkelt sammankopplade, producerade och intersektionellt formade, precis så som förtryck är. Privilegiernas normativa, och därmed omärkta, status skapar osäkerhet hos medlemmar av icke-stigmatiserade grupper och upprätthåller deras position (Pease 2006). Dessutom, ens egna icke-privilegierade sociala position påverkar ens förmåga att kunna ha ett epistemiskt anspråk, vilket leder till (re)produktion av marginaliseringen. För att ta sig igenom några av dessa begränsningar har användandet av ”korrekt” vokabulär och teoretiska och metodologiska angreppssätt de senaste årtiondena blivit en form av anti-rasistiskt kapital (Mirza och Gunaratnam 2014; Habel 2015) för en del vita anti-rasister och feminister, en strömning som snuddar vid rasifierade feministers frågor, men som gör väldigt lite för att demaskera institutionella rasistiska praktiker som ofta gagnar dem själva. Till exempel, intersektionalitet är det nya mantrat vilket tycks befria vita feminister och anti-rasister från att ta ansvar för institutionella och vardagliga rasistiska praktiker. Genom att rada upp olika faktorer tycks det som om det intersektionella språket får träda in istället för den intersektionella analysen (Puar 2012). Detta avpolitiserar intersektionaliteten snarare än gör begreppet till ett verktyg för mot-hegemonisk kunskapsproduktion. I utvecklandet av idén om ”vitifierad intersektionalitet”, menar Bilge (2013) att när den konstitutiva betydelsen av ras i intersektionellt tänkande förskjuts från centrum till marginalen nedvärderas intersektionalitetens teoretiska betydelse för icke-vita feminister.

TACK

till TGV:s redaktörer som bidragit till förbättring av artikelmanus.

Referenser

- Alcoff, Linda Martin (2007) Epistemologies of ignorance: Three types. Sullivan, Shannon och Tuana, Nancy (red) *Race and epistemologies of ignorance*. New York: State University of New York Press.
- Almedia, Shana (2015) Race-based epistemologies: The role of race and dominance in knowledge production. *Wagadu: A Journal of Transnational Women's and Gender Studies* 13: 79-105.
- Ahmed, Sara (2012) *On being included: Racism and diversity in institutional life*. Durham and London: Duke University Press.
- Ahmed, Sara (2014) White men. Feministkilljoys.com 4 november 2014. <https://feministkilljoys.com/2014/11/04/white-men/> [10 augusti 2017].
- Ahmed, Sara (2017) *Living a feminist life*. Durham och London: Duke University Press.
- Andersson, Malinda (2014) Närvaro som märks. Rasifiering och tillhörighetsarbete i den svenska akademien. Sandell, Kerstin (red) *Att bryta innanförskapet. Kritiska perspektiv på jämställdhet och mångfald i akademien*. Stockholm: Makadam förlag.
- Andrews, Kehinde och Palmer, Amanda (2016) *Blackness in Britain*. New York: Routledge.
- Bailey, Alison (2007) Strategic ignorance. Sullivan, Shannon och Tuana, Nancy (red) *Race and epistemologies of ignorance*. Tuana: State University of New York Press.
- Ball, J. Stephen (1990) Introducing Monsieur Foucault. Ball J. Stephen (red) *Foucault and education: Disciplines and knowledge*. London: Routledge.
- Batra, Kanika (2010) The home, the veil and the world: Reading Ismat Chughtai towards a "progressive" history of the Indian women's movement. *Feminist Review* 95: 27-44.
- Behtoui, Alireza (2017) Främlingen bland svensk "Homo Academicus". *Sociologisk forskning* 54(1): 91-109.
- Bernal Dolores Delgado och Villalpando, Octavio (2002) An Apartheid of knowledge in academia: The struggle over the 'legitimate' knowledge of faculty of color. *Equity and Excellence in Education* 35(2): 169-180.
- Bilge, Sirma (2013) Intersectionality undone: Saving intersectionality from feminist intersectionality studies. *Du Bois Review* 10(2): 405-424.
- Bonilla-Silva, Eduardo (2012) The invisible weight of whiteness: the racial grammar of everyday life in contemporary America. *Ethnic and Racial Studies* 35(2): 173-194.
- Bourdieu, Pierre (1985) The social space and the genesis of groups. *Theory and Society* 14(6): 723-744.
- Bourdieu, Pierre och Wacquant, Louis (2001) Neoliberal newspeak: Notes on the new planetary vulgate. *Radical Philosophy* (105): 2-5.
- Bullshit. Hemlösa akademiker 25 oktober 2014. <https://toklandet.wordpress.com/2014/10/25/hemlosa-akademiker/> [3 juni 2017].
- Caughie, Pamela L. (2010) Theorizing the "first wave" globally. *Feminist Review* (95): 5-9.
- Collet, Bruce A. (2008) Confronting the insider-outsider polemic in conducting research with diasporic communities: Towards a community-based approach. *Canada's Periodical on Refugees* 25(1): 77-83.
- Collins, Jack och Low, Angeline (2010) Asian female immigrant entrepreneurs in small and medium-sized businesses in Australia. *Entrepreneurship and Regional Development* 22(1): 97-111.

- de los Reyes, Paulina (2007) Att segla i motvind. En kvalitativ undersökning om strukturell diskriminering och vardagsrasism inom universitetsvärlden. *Arbetsliv i omvandling*, 5, Arbetslivsinstitutet.
- Essed, Philomena (2000) Dilemmas in leadership: Women of colour in the academy. *Ethnic and Racial Studies* 23(5): 888-904.
- Farahani, Fataneh (2010) On being an insider and/or an outsider: A diasporic researcher's catch-22. Naidoo Loshini (red) *Education without borders: Diversity in a cosmopolitan society*. New York: Nova Science Publishers.
- Farahani, Fataneh (2014) Hem, hemlöshet och allt däremellan: Rutten från en obekvämhets till en annan. Lundberg, Anna och Werner, Ann (red) *En skriftserie om genusvetenskap: Kreativt skrivande och kritiskt tänkande*. Göteborg: Nationella sekretariatet för genusforskning.
- Farahani, Fataneh (2015) Home and homelessness and everything in between: A route from one uncomfortable zone to another one. *European Journal of Women's Studies* 22(2): 241-247.
- Fazlhashemi, Mohammad (2002) *Möten, myter och verkligheter. Studenter med annan etnisk bakgrund berättar om möten i den svenska universitetsvärlden*. Umeå: Umeå universitet.
- Fenton, Steve, Carter, John och Modood, Tariq (2000) Ethnicity and academia: Closure models, racism models and market models. *Sociological Online* 5. <http://www.scoresonline.org.uk/5/2/fenton.html> [3 november 2017].
- Fricker, Miranda (2007) *Epistemic injustice: Power and the ethics of knowing*. Oxford: Oxford University Press.
- Guhin, Jeffrey och Wyrzten, Jonathan (2013) The Violences of knowledge: Edward Said, sociology, and post-orientalist reflexivity. *Postcolonial Sociology, Political Power and Social Theory* 24: 231-262.
- Habel, Ylva (2012) Challenging Swedish exceptionalism: Teaching while black. Freeman, Kassie och Johnson, Ethan (red) *Education in the black diaspora: Perspectives, challenges, and prospects*. London: Routledge.
- Habel, Ylva (2015) #columbising: Vita forskares excellens i rasismforskning. *Kvinnoperspektiv*. <https://feministisktperspektiv.se/2015/06/12/columbising-vita-forskares-excellens-i-rasismforskning/> [10 januari 2017].
- Hall, Stuart (1996) *Introduction: Who needs 'identity'?* Hall, Stuart och du Gay, Paul (red) *Questions of cultural identity*. London: Sage.
- Henry, Frances och Tator, Carol (red) (2009) *Racism in the Canadian University: Demanding social justice, inclusion and equity*. Toronto: University of Toronto Press.
- hooks, bell (1989) *Talking back: Thinking feminist, thinking black*. Boston: South End Press.
- hooks, bell (1994) *Teaching to transgress: Education as the practice of freedom*. New York och London: Routledge.
- hooks, bell (1995) *Killing rage: Ending racism*. New York: Holt.
- hooks, bell (2005) Theory as liberatory practice. Kolmar Wendy och Bartkowski, Frances (red) *Feminist theory: A reader*. New York: McGraw-Hill
- Hübinette, Tobias, Hörnfeldt, Helena, Farahani, Fataneh och Rosales, René León (red) (2012) *Om ras och vithet i ett samtida Sverige*. Botkyrka: Mångkulturellt centrum.
- Hübinette, Tobias och Lundström, Catrin (2014) Three phases of hegemonic whiteness. Understanding racial temporalities in Sweden. *Social Identities* 20(6): 423-437.

- Hübinette, Tobias och Mählck, Paula (2015) The racial grammar of Swedish higher education and research policy: The limits and conditions of researching race in a colour-blind context. Andreassen, Rikke och Vitus, Kathrine (red) *Affectivity and race formations. A Nordic case study* (59-73). Burlington, VT: Ashgate.
- Khan, Shahnaz (2005) Reconfiguring the native informant: Positionality in the global age. *Signs* 30(4): 2017-2037.
- Koobak, Redi och Thapar-Björkert, Suruchi (2012) Becoming non-Swedish: Locating the paradoxes of in/visible identities. *Feminist Review* 102: 125-134.
- Lorde, Audre (1983) "The master's tools will never dismantle the master's house." Moraga, Cherrie och Anzaldúa, Gloria (red) *This bridge called my back: Writings by radical women of colour*. New York: Kitchen Table Press.
- Lundberg, Anna och Farahani, Fataneh (2017) I dialog. Intersektionella läsningar av hemhörighet, migration och kunskapsproduktion. *Tidskrift för genusvetenskap* 38(3): 77- 101.
- Maart, Rozena (2014) When black consciousness walks arm in arm with critical race theory to meet racism and white consciousness in the humanities, *Alternation*, 21(2) 54-82.
- Margolis, Eric (2001) *The hidden curriculum in higher education*. New York: Routledge.
- Mattsson, Katarina (2005) Diskrimineringens andra ansikte – svenskhet och det vita västerländska. de los Reyes, Paulina och Kamali, Masoud (red) *Bortom vi och dem. Teoretiska reflektioner om makt, integration och strukturell diskriminering*. SOU 2005: 41. Stockholm: Fritzes offentliga publikationer.
- Mirza, Heidi Safia och Gunaratnam, Yasmin (2014) "The branch on which I sit": Heidi Safia Mirza in conversation with Yasmin Gunaratnam. *Feminist Review* 108: 125-133.
- Mählck, Paula (2012) Situating Swedish research policy landscape in the global knowledge economy. Strid, Sofia, Husu, Liisa och Gunnarsson, Lena (red) *Gender Paradoxes in Changing Academic and Scientific Organisation/s*. Proceedings from GEXcel Themes 11-12: CFS Report Series No. 16, Örebro universitet och Tema Genus Report Series No. 14, Linköpings universitet.
- Mählck, Paula (2013) Academic women with migrant background in the global knowledge economy: Bodies, hierarchies and resistance. *Women's Studies International Forum* 36: 65-74
- Mählck, Paula (2016) Academics on the move? Gender, race and place in transnational academic mobility. *Nordic Journal of Studies in Educational Policy* (2-3) 29784:1-12.
- Narayan, Kirin (1993) How native is a "native" anthropologist? *American Anthropologist* 95(3): 671-686.
- Narayan, Uma (2003) *Dislocating cultures. Identities, traditions, and third-world feminism*. New York och London: Routledge.
- Nowicka, Magdalena och Cieslik, Anna (2013) Beyond methodological nationalism in insider research with migrants. *Migration Studies* November 18: 1-15.
- Patton, Tracey Owens (2004) Reflections of a black woman Professor: Racism and sexism in academia. *Howard Journal of Communications* 15(3): 185-200.
- Peace, Bob (2006) Encouraging critical reflections on privilege in social work and the human services. *Practice Reflexions* 1(1): 15-26.
- Petersen, Eva Bendix (2007) Negotiating academicity: Postgraduate research supervision as category boundary work. *Studies in Higher Education* 32: 475-487.
- Poynting, Scott och Mason, Victoria (2007) The resistible rise of Islamophobia: Anti-Muslim racism in the UK and Australia before 11 September 2001. *The Australian Sociological Association* 43(1): 61-86.
- Proctor, Robert N. och Schiebinger, Londa (2008) *The making and unmaking of ignorance*. Stanford: Stanford University Press.

- Puar, Jasbir (2012) "I would rather be a cyborg than a goddess": Becoming intersectional in assemblage theory. *Philosophia: A Journal of Feminist Continental Philosophy* 2(1): 49-66.
- Puwar, Nirmal (2004) *Space invaders. Race, gender and bodies out of place*. Oxford: Berg.
- Reyes, María de la Luz och Halcón, John (1988) Racism in academia: The old wolf revisited. *Harvard Educational Review* 58(3): 299-315.
- Ross, Alice (2016). Universities do not challenge racism says UK's first black studies professor. *The Guardian* 23 oktober. <https://www.theguardian.com/education/2016/oct/23/universities-do-not-challenge-racism-says-uks-first-black-studies-professor> [21 november 2017].
- Sartre, Jean- Paul (1995) *Anti-semitism and Jew*. New York: Schocken Books.
- Saxonberg, Steven och Sawyer, Lena (2006) Uteslutningsmekanismer och etnisk reproduktion inom akademien. Sawyer, Lena och Masoud, Kamali (red) *Utbildningens dilemma: Demokratiska ideal och andrafierande praxis*. SOU 2006:40.
- Said, Edward W. (1994) *Orientalism*. New York: Vintage Book.
- Said, Edward W. (1999) *Out of place: A memoir*. London: Granta Books.
- Spivak, Gayatri Chakravorty (1999) *A critique of postcolonial reason: Toward a history of the vanishing present*. Cambridge: Harvard University Press.
- Stoler, Ann Laura (1995) *Race and the education of desire: Foucault's history of sexuality and the colonial order of things*. Durham: Duke University Press.
- Stoler, Ann Laura (2010) *Along the archival grain: Epistemic anxieties and colonial common sense*. Princeton: Princeton University Press.
- Sullivan, Shannon och Tuana, Nancy (2007) *Race and epistemologies of ignorance*. New York: State University of New York Press.
- Withers, M. Deborah (2015) Strategic affinities: Historiography and epistemology in contemporary feminist knowledge politics. *European Journal of Women's Studies* 22:129-142.

Nyckelord

Kunskapsproduktion, rasifiering, vithet, intersektionalitet, epistemisk vana, epistemiskt berättigande, epistemiska effekter av okunnighet

Fataneh Farahani

Institutionen för etnologi, religionshistoria och genusvetenskap
Stockholms universitet
106 91 Stockholm
E-post: fataneh.farahani@etnologi.su.se

Suruchi Thapar-Björkert

Statsvetenskapliga institutionen
Uppsala universitet
751 20 Uppsala
E-post: suruchi.thapar-bjorkert@statsvet.uu.se